

העדים שעל גבי השטר כדי לקיימו. לכן תיקנו שהשליח יאמר בפני נכתב ובפני נחתם, ויחשב הדבר כקיום.⁽⁸⁾

ושואלת הגמרא: מאי בינייהו, מהו ההבדל למעשה בין שני ההסברים של רבה ורבא?

נאמן, לא רק הבעל.

8. הראב"ד (בהשגות על הרי"ף), מקשה מדוע צריך השליח לומר בפני נכתב ובפני נחתם. והרי אם האמינוהו חכמים לומר שהבעל מסר לו את הגט, כמו שני עדים. אם כן, כמו ששניים שנעשו שלוחים להביא אינם צריכים לומר, וכפי שהגמרא מביאה מיד אחרי זה. גם הוא אינו צריך לומר.

ותירץ, שלדעת רבא החשש הוא שיבוא הבעל ויספר שבגלל שהשליח מיהר והוא לא מצא עדים מזומנים שיחתמו. לכן, כתב את שמם בכתב ידו בשם העדים, כי סבר שגם כך הגט כשר. ורק לאחר מכן נודע לו שגט כזה פסול. ואין הערעור נוגע כלל לנאמנות השליח. לכן תיקנו חכמים שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם כדי שבזה תישלל גם אפשרות ערעור כזו מהבעל. ומכל מקום, כאשר שנים מביאים את הגט, ומעידים שהבעל מסרו להם, הרי הם נחשבים כעדי מסירה על גט זה. ואף אם אין עליו עדי חתימה כלל, הוא כשר. ואף שהגמרא לקמן אומרת שבמזוייף מתוכו אין מועיל עדי מסירה [עיי' לקמן דף ד עמוד א ורש"י שם דיבור המתחיל: יש ה"ג וכי], שהו דוקא בזיוף ודאי. אבל כאן הוא ספק, אם הבעל דובר אמת. ולכן ניתן לסמוך על השלוחים.

ועוד, מוסיף הראב"ד, אפשר לתרץ, שכשמוסר הבעל לשנים אין לחשוש יותר שהבעל יערער. ורק באחד מעזי לערער.

אבל הרמב"ן לא הסכים עם תירוצו הראשון של הראב"ד, ולדעתו, הדין נותן שלא יהא הבעל נאמן לומר שטעה וכו'. ואין זה נחשב ערעור המצריך קיום. שהרי מה שהצריכו חכמים קיום

עמד וראה בשעת כתיבת הגט, שנכתב ונחתם לשמה. כי אף שהחיוב לכתוב לשמה היה מוטל בעיקרו על בני חרץ לארץ. מכל מקום יש לחשוש, שכשם שמזוללים הם בהלכה של לשמה, כך יזלזלו בתקנת השליח, שצריך להיות שם ולראות את אופן כתיבת הגט. ומשום כך הטילו חכמים הדבר על דייני ארץ ישראל, שלא יאשרו את הגט, אלא אם כן יאמר "בפני נכתב ובפני נחתם". ואז יוכלו לשואלו ולחקרו היטב.

אכן, עיין בחדושי ה"ן שחלק על רש"י. וכתב שאין צריך לשואלו. כי השליח מבין מעצמו שאם חכמים חייבוהו לומר בפני נכתב ובפני נחתם, סימן הוא שיש כתיבה וחתימה שהיא פסולה, ואם באמת לא היה נכתב לשמה, כגון שנכתב לשם מישהו אחר, היה מעצמו עומד ומספר כך וכך אירע המעשה שנכתב לשם אחרים וכו'.

ועוד, מוסיף ה"ן ואומר, שמכיון ששלוחו של הבעל הוא, [ואנו יודעים זאת ממה שאוהז הגט בידיו. וכמו שביארנו לעיל אות ב עיין שם], והוא אומר בפני נכתב ובפני נחתם. תולין להקל ואומרים שבעלה של אשה זו כתבו וחתמו בפניו. ואין לחשוש, שמא אחר כתבו והשליכו וכו'. מאחר ודבר זה אינו שכיח כלל. וראה גם רשב"א שכתב כן.

וראה בספר תורת גיטין שמקשה לפי דבריו הראשונים של ה"ן, מניין לשליח שמשום חשש "לשמה" הטריחוהו חכמים, אולי משום דין אחר?

ומתרץ, שהוא עשוי להבין זאת מזה שצריך הגט להכתב רק על פי ציווי הבעל, אות הוא שצריך להיות "לשמה". ואם היה חשש מצד פסולים אחרים הרי גם אדם אחר צריך להיות